

Na osnovu člana 82 stav 1 tačka 3 Ustava Crne Gore, Skupština Crne Gore 27. saziva, na Trećoj sjednici Drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2022. godini, povodom razmatranja Posebnog izvještaja „Položaj djece u domovima učenika/internatima u Crnoj Gori“, dana 28. novembra 2022. godine, donijela je

ZAKLJUČAK

1. Prihvata se Poseban izvještaj „Položaj djece u domovima učenika/internatima u Crnoj Gori“.

2. Skupština Crne Gore pozdravlja izradu Posebnog izvještaja „Položaj djece u domovima učenika/internatima u Crnoj Gori“, prvog Izvještaja ove vrste, ne samo u Crnoj Gori, nego i šire, čiju posebnu vrijednost predstavljaju stavovi i mišljenja djece koja na najbolji način prikazuju stvarno stanje u domovima učenika/internatima u Crnoj Gori.

3. Imajući u vidu da je pravo na obrazovanje kao jedno od osnovnih ljudskih prava koje najčešće koriste djeca veoma značajno sa stanovišta ekonomskog razvoja zemlje iz razloga što ulaganje u nove generacije predstavlja ulaganje u budućnost društva i da ostvarivanje prava na obrazovanje podrazumijeva jednaku dostupnost obrazovnih programa za svu djecu, u skladu sa njihovim sposobnostima i željama, bez diskriminacije po bilo kom ličnom svojstvu i da je neophodno obezbijediti mogućnost da se djeca školuju i van mjesta prebivališta, Skupština zaključuje da podsticanje i širenje mreže domova učenika/internata doprinosi kvalitetu i obogaćivanju obrazovnog sistema, jer se na taj način izjednačavaju vaspitno-obrazovne mogućnosti i daju šanse svakom učeniku da se afirmiše i ostvari i razvije svoje potencijale i talente.

4. S obzirom na to da u domovima učenika/internatima u Crnoj Gori, kao vaspitno-obrazovnim ustanovama koje učenicima omogućavaju boravak, smještaj, ishranu i vaspitanje tokom pohađanja škole u prosjeku godišnje boravi oko 550 djece, od čega je oko 30 djece mlađeg uzrasta, dok 180 djece koristi usluge internata u resursnim centrima i da su ta djeca odvojena od roditelja koji ne mogu neposredno vršiti svoju ulogu i nijesu pod njihovim stalnim nadzorom i brigom, Skupština ocjenjuje da rad u domu učenika/internatu mora biti takav da svakom djetetu omogućava da u punoj mjeri uživa i ostvaruje sva prava garantovana međunarodnim ugovorima i nacionalnim propisima, kao što su pravo na poštovanje najboljeg interesa djeteta, pravo djeteta na zaštitu od diskriminacije, nasilja, zlostavljanja i zanemarivanja, pravo na slobodno izražavanje mišljenja, pravo na participaciju i druga prava.

5. Imajući u vidu da je odvajanje djeteta od roditelja i boravak u domu učenika/internatu veliki izazov za dijete i za roditelje, kao i da odvajanje i smještaj djeteta u dom učenika/internat koji ima pedagošku, socijalnu i psihološku funkciju ne dovodi do statusnih promjena u pogledu vršenja roditeljskog prava, već samo do promjene načina na koji se roditelji staraju o djetetu, Skupština Crne Gore ocjenjuje da je u što kraćem roku neophodno sklopiti ugovore između domova učenika/internata i roditelja/staratelja kojima bi se uredila prava i obaveze ugovornih strana tokom boravka djece u ustanovama, što je prvi korak ka poboljšanju kvaliteta zaštite ove djece.

Takođe, neophodno je postaviti privremenog staratelja svakom djetetu koje je odvojeno od roditelja i boravi u domu učenika/internatu radi školovanja.

6. Polazeći od zatečenog stanja u domovima učenika/internatima u Crnoj Gori i brojnih uočenih nedostataka u pogledu prostornih, smještajnih, higijensko-sanitarnih uslova, kao i činjenice da nijedna od 12 analiziranih ustanova nije dobila licencu, jer ne zadovoljava propisane standarde, Skupština Crne Gore zaključuje da javne ustanove domovi učenika/internati u saradnji sa nadležnim organima treba da preduzmu hitne aktivnosti na rješavanju svih uočenih problema u cilju stvaranja bezbjednih zdravstveno-higijenskih uslova za boravak učenika.

7. Skupština Crne Gore konstatuje da su prostorno-tehnički, smještajni i sanitarno-higijenski uslovi u domovima učenika/internatima neujednačeni, a posebno zabrinjavaju podaci o uslovima boravka u Domu učenika „Dušan Marović“- Bar, Obrazovnom centru u Šavniku, Obrazovnom centru u Plužinama i Osnovnoj školi „Bratstvo-jedinstvo“- Kovačevići u Pljevljima koji ne zadovoljavaju ni osnovne uslove za siguran boravak djece.

Stoga Skupština poziva navedene ustanove da u najkraćem mogućem roku u saradnji sa nadležnim institucijama preduzmu aktivnosti na adaptaciji ovih ustanova, unapređenju stanja i stvaranju adekvatnih uslova za bezbjedan boravak djece u skladu sa Pravilnikom o bližim uslovima za osnivanje ustanova u oblasti obrazovanja i vaspitanja.

8. Polazeći od činjenice da je kadrovska struktura u domovima učenika/internatima neujednačena i neprilagođena potrebama djece, da u Domu učenika i studenata na Cetinju čak nema ni vaspitača i da nijedan dom učenika/internat nema angažovanih psihologa i socijalnih radnika, a shvatajući važnost vaspitanja djece tokom boravka u domu/internatu koji je svojevrsna zamjena za porodično vaspitanje, Skupština Crne Gore ocjenjuje da je neophodno angažovati stručni kadar, prvenstveno psihologe, pedagoge i socijalne radnike i omogućiti im kontinuirano usavršavanje radi kvalitetnijeg rada i pružanja neophodne podrške djeci koja borave u ovim ustanovama.

9. Skupština smatra da je neophodno preduzeti aktivnosti na sistematskom i cjelovitom regulisanju pružanja zdravstvenih usluga, što podrazumijeva da svako dijete ima izabranog ljekara tokom boravka u domu učenika/internatu i da informacije koje se tiču zdravstvenog stanja i liječenja djeteta tokom boravka u domu/internatu moraju biti dostupne izabranom ljekaru koji nastavlja sa liječenjem djeteta dok ono tokom raspusta boravi kod roditelja u mjestu svog prebivališta.

10. S obzirom da je učešće djece smještene u domovima učenika/internatima u donošenju odluka minimalno i da djeca ne poznaju svoja prava, ni obaveze, Skupština smatra da je neophodno preduzeti mjere u cilju ostvarivanja prava djece na participaciju kroz podsticanje i unapređenje njihovog učešća u kreiranju opštih akata i procedura od značaja za život i rad u domovima. Takođe, neophodno je obezbijediti da se njihova mišljenja razmatraju s dužnom pažnjom kako bi mogli da utiču na sadržinu pozitivnih promjena u domovima učenika/internatima.

11. Iako su u prethodnom periodu za mnoge od domova učenika u toku evaluacije date negativne ocjene, prvenstveno od Zavoda za školstvo, nijesu preduzete aktivnosti na poboljšanju stanja, pa Skupština poziva domove učenika da u saradnji sa resornim Ministarstvom prosvjete preduzmu mjere na blagovremenom, efikasnom i djelotvornom sprovođenju preporuka upućenih u postupku ocjenjivanja kvaliteta i nadzora nad njihovim radom u cilju otklanjanja nepravilnosti u radu i ispunjavanja propisanih standarda.

Takođe, Skupština poziva domove učenika/internate na preduzimanje dodatnih aktivnosti saradnje sa centrima za socijalni rad, obrazovnim ustanovama i lokalnom zajednicom.

12. Skupština Crne Gore ocjenjuje da u svim domovima učenika/internatima u Crnoj Gori najbolji interes djeteta nije na prvom mjestu i poziva Vladu Crne Gore, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Zavod za školstvo i domove učenika/internate da u najkraćem mogućem roku realizuju stručno utemeljene Preporuke Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore i to efikasno i djelotvorno kako bi se položaj djece u domovima učenika/internatima i stepen ostvarivanja njihovih prava poboljšao, u skladu sa najboljim interesom djeteta.

13. Skupština Crne Gore će Zaključak dostaviti Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, Ministarstvu prosvjete, Ministarstvu rada i socijalnog staranja, Ministarstvu finansija, Zavodu za školstvo i domovima učenika/internatima u Crnoj Gori: Dom učenika „Dušan Marović“ Bar, Dom učenika i studenata „Braća Vučinić“ Nikšić, Dom učenika i studenata Berane, Dom učenika i studenata Podgorica, Dom učenika i studenata Cetinje, Dom učenika i studenata „Spasić- Mašera“ Kotor, Resursni centar za obrazovanje i osposobljavanje „1. jun“, Resursni centar za djecu i mlade „Podgorica“, Resursni centar za sluh i govor „Dr Peruta Ivanović“ Kotor, Obrazovni centar Šavnik, Obrazovni centar Plužine i Osnovna škola „Bratstvo-jedinstvo“ Kovačevići- Pljevlja.

Broj: 00-72/21-24/3

EPA 235 XXVII

Podgorica, 28. novembar 2022. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE 27. SAZIVA

